

З метою європейської інтеграції України, орієнтації на демократію і західні стандарти життя, постає гостра необхідність впливу на молоде покоління з метою формування нового погляду на право і закон; поширення високих етичних правових стандартів; усвідомлення необхідності і реальної можливості формування правової держави і громадянського суспільства, важливості власної ролі кожного громадянина у цьому процесі і підвищення громадянського патріотизму. Отже, правозахисні організації в Україні відіграють ключову роль шляхом виконання своїх функцій.

Література:

1. Матвеева Т. Д. По зову сердца, а не по долгу службы... Неправительственные организации в защите прав человека: Международная практика и опыт России [Текст] / Т. Д. Матвеева. – М. : Молодая гвардия, 2008. – 224 с.
2. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI; діє в редакції 01.01.2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
3. Українське суспільство 1992-2012. Стан та динаміка змін. Соціологічний моніторинг / За ред. В.М. Ворони, М.О. Шульги. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2012. – С. 558-559.

Сардаров Р. А.

(наук.кер. – к.і.н., доц. Щетініна Т.О.)

*студент III курсу факультету економіки та менеджменту
Полтавської державної аграрної академії*

ЗАХИСТ ПРАВ ПІДПРИЄМЦІВ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку України відбувається становлення правового поля для підприємницької діяльності, тому так важливо саме зараз чітко усвідомлювати і орієнтуватись у всіх деталях правового захисту підприємницької діяльності. Проблема забезпечення захисту прав і законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності нині набула особливої значимості у зв'язку з запровадженням норм ст. 42 Конституції України, де вперше було закріплено право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. На конституційному рівні також закріплено зобов'язання держави щодо захисту конкуренції в підприємницькій діяльності і неприпустимість підприємницької діяльності, спрямованої на монополізацію і недобросовісну конкуренцію.

Як свідчить практика, підприємці нерідко безпорадні перед незаконними діями державних органів, особливо органів державної податкової служби і податкової поліції, митних, антимонопольних та інших контролюючих органів, а також органів місцевого самоврядування.

Невміння або небажання суб'єктів підприємницької діяльності захищати свої порушені права, їх пасивність негативно впливають на їх же інтереси, а також на сферу підприємництва, сприяють недобросовісності і численним порушенням з боку державних органів.

Однаково важливе значення має як реальне здійснення підприємцями своїх прав та виконання обов'язків, так і забезпечення здійснення наданих законодавством можливостей щодо припинення порушень прав, їх відновлення, компенсації збитків, заподіяних їх порушенням.

Для підприємців нерідко проблемою є правильний вибір, ефективне використання та застосування передбачених законодавством засобів захисту — тих правових засобів, з допомогою яких можна запобігти, припинити, усунути порушення прав, вони відновлюються, а також компенсуються збитки, заподіяні їх порушенням. Щоб змусити або спонукати правопорушника припинити дії, які порушують право підприємця, або запобігти таким діям, необхідно знати положення законодавства, що регулюють різні засоби захисту, і вміти їх застосовувати.

Часто права підприємців порушуються через незаконне втручання в їхню діяльність державних органів. Трапляються випадки порушення особистих немайнових прав підприємців.

Інша ситуація у Великобританії. Якщо Ви вирішили відкрити свій бізнес в Англії слід знати, що підприємницька діяльність в цій країні регулюється реально працюючими законами. Без санкції суду ніхто не може зазіхати на власність вашої фірми, якщо вона зареєстрована у Великобританії.

Організаційно-правові форми компаній мають багато спільного з українськими, однак, є і ряд відмінностей.

В Англії можна вести підприємницьку діяльність без утворення юридичної особи як підприємця, або зареєструвати товариство або компанію. Статус підприємця також як і в Україні, в Англії відрізняє особливий ризик його діяльності — підприємець відповідає за свою діяльність усім своїм майном.

Це накладає на підприємця ряд зобов'язань: реєстрація в торговому реєстрі, тобто, публікація відомостей про нього, його майновий стан; ведення спеціальних торгових книг, де відображається вся господарська діяльність підприємця і її результат; відкриття власного банківського рахунку; спеціальна фінансова звітність; дуже часто — придбання патенту (дозволу) на певний вид діяльності; можливість ліквідації або добровільного банкрутства. Як правило, сфера діяльності підприємця — ті галузі, де не потрібно великого вкладення капіталу.

Реєстрація підприємця в Англії дуже проста: підприємець повинен звернутися в податкову службу і заповнити заяву за формою 1 cwf господарська діяльність записується в спеціальному реєстрі (всі доходи і витрати). Один раз на рік до податкової служби подається декларація про доходи, з обчисленого підприємцем доходу (за мінусом витрат) сплачується прибутковий податок. В Англії прогресивна шкала прибуткового податку — від 20% до 40 %, залежно від рівня доходів. Крім цього підприємці Великобританії платять ПДВ у розмірі 17,5% [1, с.48].

В даний час у Англії налічується понад 3,3 млн. малих і середніх підприємств та підприємців різних форм власності. Велика кількість індивідуальних підприємців задіяні в ремісничому виробництві, промисловості і невиробничих галузях, торгівлі, сфері послуг і вільних професій. Це більше 99% підприємств платників податків. На малий і середній бізнес припадає майже 70 % робочих місць, вони забезпечують навчання приблизно 80% всіх молодих фахівців країни, платять близько 45 % податків з обороту, здійснюють 30% англійського експорту. Саме тому справедливо розглядати малий і середній бізнес Великобританії як становий хребет англійської економіки.

Державна підтримка малого та середнього бізнесу в Англії включає більше 500 програм загально державного і регіонального значення, які сприяють інвестиційної активності. Крім того, надається допомога у формуванні початкового капіталу підприємства, коли мова йде про переважно довгострокових вкладеннях, наприклад, раціоналізацію, модернізацію, розширення, перетворення виробництва.

Для всіх індивідуальних комерсантів англійське законодавство встановлює однакові вимоги по веденню бухгалтерської звітності і документації. Індивідуальні комерсанти ведуть торгові книги, а також документи бухгалтерського обліку і звітності у відповідності з вимогами, встановленими положеннями про торгових книгах.

На відміну від України, в Англії встановлені єдині в рамках європейського союзу вимоги, в відповідності з якими бухгалтерський баланс являє собою компактний документ, емний за змістом і в десятки разів менше за обсягом, ніж в Україні. Уніфікованість бухгалтерської звітності дозволяє публікувати баланс фірм і допомагає у виборі партнерів по бізнесу.

Поглиблені дослідження захисту прав підприємців згідно норм англійського законодавства показали, що для Англії у всі часи її розвитку була характерна значна роль держави в економіці. Модель соціального ринкового механізму Англії являє собою розумний компроміс між високими темпами економічного зростання та більш рівномірним, ніж в Україні, розподілом соціальних благ усім членам суспільства [2, с.67].

Захист інтересів прав підприємців Великобританії забезпечують: Основний закон — Конституція, Закон про судоустрій, Цивільний процесуальний кодекс, Цивільне уложення Англії, Торгове уложення, Закон про акціонерні товариства, Закон про товариства з обмеженою відповідальністю і ряд інших законів. До них додаються також такі джерела права, як звичайне

право, торгові звичаї, модельне регулювання, рекомендації торгово-промислових палат, судова практика.

У Великобританії, на відміну від України, ряд функцій по підтримці підприємництва передані публічно правовим інститутам, зокрема спеціалізованим банкам, а також саморегульованим організаціям приватного бізнесу (палати ремісників і торгово-промислові). Кожна з цих палат об'єднує підприємства певних галузей. Крім того, палати захищають інтереси своїх членів у спорах з муніципальними, земельними і федеральними властями. Створення подібних органів в Україні, на мою думку, дозволило б максимально розвантажити судову систему, при цьому значно поліпшиться якість прийнятих судових рішень.

Використання досвіду Англії в Україні, за суміщення адвокатської та нотаріальної діяльності дозволило б скоротити кількість звернень вітчизняних підприємців в суди і правоохоронні органи з приводу некомпетентно складених договорів, угод з несприятливими наслідками.

Вельми корисним для вдосконалення українського законодавства в області захисту прав підприємців, представляється досвід роботи фінансових судів та Федерального патентного суду Англії. В цих судах здійснюється особлива форма адміністративного судочинства, що полягає у розгляді справ за позовами до фінансових, податкових та митних органів, а також захисту авторських прав.

Заслугує наукового осмислення та подальшого застосування у вітчизняній правоохоронній практиці, трирівнева система адміністративного судочинства Великобританії, суть якої полягає в тому, що суди першої інстанції приймає рішення у складі трьох професійних і двох непрофесійних суддів серед підприємців; на середньому рівні в кожній Землі створені вищі адміністративні суди, що складаються з трьох професійних суддів; на вищому рівні рішення приймаються в останній інстанції п'ятьма професійними суддями. Така система, на мій погляд, забезпечує високий рівень правової обґрунтованості та професійної компетентності прийнятих судових рішень.

Важливою перевагою у захисті прав підприємців Великобританії, порівняно з Україною, є спрощений порядок стягнення заборгованості без виклику відповідача в суд і розгляд справи по суті. Суть його полягає в тому, що позивач може подати заяву в суд про стягнення з відповідача матеріальної шкоди. У разі, якщо відповідач протягом двох тижнів не представив своїх заперечень з приводу пред'явленого позову, дільничний суд у компетенції якого знаходиться конкретний спір, видає постанову про стягнення збитків. Це дозволяє відсіяти значну частину справ на досудовій стадії. Впровадження цього порядку стягнення заборгованості дозволило б значно знизити навантаження на судових приставів, зменшити судові витрати і час на стягнення боргів.

Проведені дослідження показали, що, порівняно з нормативно-правовою базою захисту прав та законних інтересів підприємців у Великобританії, українське законодавство знаходиться в стадії подальшого реформування. Становище підприємців Великобританії ставить на більш високий рівень захисту їхніх прав і законних інтересів. Тим не менш, очевидно, що автоматичний перенос однієї з існуючих у світі моделей навряд чи може принести бажаний результат. Будь-який новостворюваний або реконструйований інститут повинен вписуватися в правову систему і враховувати самотність країни. Проте система захисту прав підприємців Великобританії могла б бути основою для прийняття позитивного досвіду в українській практиці.

Література:

1. Проблеми державного регулювання діяльності малих підприємств : Наук.-метод. посіб. / Т.В. Березяно, О.В. Ваганова, Р.В. Руднік;/ За ред. Березяно Т.В. – К.: ПІДО НУХТ, 2012. – 120 с.
2. Лазур П. Ю. Державне регулювання малого і середнього підприємництва / Лазур П. Ю. — Львів: “Новий Світ-2000”, 2006. — 400 с.
- 3.